

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 9/3 2020 s. 1243-1261, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

TÜRKİYE’DE SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ALANINDAKİ ÇALIŞMALARIN ANALİZİ: BİR META SENTEZ ÇALIŞMASI

Zafer ÇAKMAK*

Cengiz TAŞKIRAN**

Geliş Tarihi: Mart, 2020

Kabul Tarihi: Temmuz, 2020

Öz

Nitelin meta-analizi olarak bilinen meta-sentez, sentezi sentezlemek olarak da bilinir. Meta-sentez, aynı veya benzer konularda yapılan çalışmaları, nitel bir anlayışla ve eleştirel bir yaklaşımla ele alarak genel bir değerlendirme ve yorumlama yapmak, farklı ve özgün fikirler elde etmek ve olguları daha net ifade etmek için kullanılan bir yöntemdir. Bu çalışmada ise Türkiye’de, Sosyal Bilgiler eğitimi ile alakalı özellikle ortaokul 6. ve 7. sınıflarda çalışılmış tezler ve makalelerin meta-sentez yöntemi kullanılarak incelenmesi amaçlanmıştır; ayrıca Sosyal Bilgiler eğitimi konusunda nasıl bir eğilimin var olduğunu saptamak amacıyla da böyle bir araştırma yapılmaya çalışılmıştır. Bu çalışmada, 2008-2019 yılları arasında çalışılan 9 makale ve 21 tez ele alınarak toplamda 30 çalışma incelenmiştir. Araştırmaya dâhil edilecek çalışmaların belirlenmesinde TÜBİTAK ULAKBİM, Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) ulusal tez tarama merkezi, Google Akademik arama motoru ve Dergipark veri tabanlarından faydalanılmıştır. Araştırmada geçerlilik ve güvenilirlik seviyesini istenilen düzeyde tutmak için araştırma soruları ve çalışmanın amacı net bir biçimde sunulmuştur. Araştırma sonucunda edinilen veriler, Sosyal Bilgiler eğitimi ile alakalı hedeflenen amaçlar, kullanılan yöntemler, örneklem grupları, veri toplama araçları ve çalışmada edinilen sonuçlar açısından analiz edilmiştir. Toplanan veriler, frekans ve tablolar aracılığıyla yorumlanmıştır. İncelenen 30 çalışmada genellikle; Sosyal Bilgiler ders ve çalışma kitabı, öğretmen kılavuz kitabı, Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, Sosyal Bilgiler eğitimi üzerine öğretmen ve öğrenci algıları gibi konulara ağırlık verildiği ve bu hususlarda çok sayıda eksikliklerin tespit edilip bunların giderilmesi konusunda önerilerin sunulduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal Bilgiler eğitimi, ortaokul 6. ve 7. sınıflar, meta-sentez.

ANALYSIS OF THE STUDY IN TURKEY IN SOCIAL SCIENCE EDUCATION: A META SYNTHESSES

Abstract

Meta-synthesis, also known as meta-analysis of qualitative, is also known as synthesizing synthesis. Meta-synthesis is a method used to make a general evaluation and interpretation by considering the studies on the same or similar

* Prof. Dr.; Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD, zcakmak@firat.edu.tr

** Dr. Öğr. Üyesi; Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD, c.taskiran@alparslan.edu.tr

subjects with a qualitative understanding and a critical approach, to obtain different and original ideas and to express the facts more clearly. In this study, Turkey was investigated by using social studies education associated with the 6th and 7th grades especially secondary and meta-synthesis methods well-thesis of the article; In addition, such research has been tried to determine the tendency of Social Studies education. In this research, 9 articles and 21 theses studied between 2008-2019 were examined and a total of 30 studies were examined. TÜBİTAK ULAKBİM, Higher Education Institution (YÖK) national thesis screening center, Google Scholar search engine and Dergipark databases were used to determine the studies to be included in the research. In order to keep the validity and reliability level at the desired level, the research questions and the purpose of the study are presented clearly. The data obtained from the research were analyzed in terms of the objectives, methods used, sample groups, data collection tools and the results obtained in the study. The collected data were interpreted through frequency and tables. In the 30 studies examined; Social Studies course and workbook, teacher's guide book, Social Studies Education Program, Social Studies education and teachers' perceptions of issues such as emphasis on the issues identified in these issues, and identified a number of deficiencies were found to be offered suggestions.

Keywords: Social Studies education, 6th and 7th grades, meta-synthesis.

Giriş

Türkiye’de, 4-7. sınıflarda okutulan Sosyal Bilgiler dersi; değişen ülke ve dünya şartlarına uyum sağlamayı ve çağın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donanmış etkin bireyler yetiştirmeyi hedefleyen bir derstir (Akgün, 2015). Sosyal Bilgiler dersi, bireyin çevresini ve dünyayı anlamlandırmasında ve bunları organize etmesinde yardımcı olur (Akgün ve Bulut Özkar, 2017, s. 2753). Ayrıca Sosyal Bilgiler dersi, temelde bireylerin sosyalleşmesini amaçlamaktadır. Bu anlamda Sosyal Bilgiler, sosyal bilimler kapsamında değerlendirilen çok sayıda disiplinleri ve yurttaşlık bilgisi konularını öğrencilerin seviyelerine göre basitleştirerek aktarmaya çalışmaktadır. Bu açıdan Sosyal Bilgiler dersine; bireylerin, topluma uyum sağlamasını kolaylaştırması ve etkili vatandaşlar olarak toplumdaki hak ve sorumluluklarının bilincinde olması gibi önemli misyonlar yüklenmektedir (Ulukaya Öteleş ve Ezer, 2020, s. 856).

Noblit ve Hare tarafından, 1988 tarihinde yapılan bir çalışma, nitel araştırmaları sentezleme anlamında bilinen ve yayımlanmış en eski çalışma olarak kabul görmüştür (Thomas ve Harden, 2008, s. 3). Yapılan bu çalışmada, kültür araştırmalarıyla ilgili ulaşılan bulguların değerlendirilmesine odaklanılmış ve bu durum meta-etnografi olarak kavramsallaştırılmıştır (Kahyaoğlu, 2016, s. 2). İlerleyen süreçte meta-etnografi kavramı, DeWitt-Brinks ve Rhodes (1992) tarafından, meta-analizi şeklinde dönüştürülmüştür. Nitelin meta-analizi şeklinde tanımlanan meta-sentez kavramı ise; meta-analiz gibi nicel yöntemlerle geliştirilen bilimsel yayınlara erişip bunları değerlendirmekten ziyade; nitel çalışmalara odaklanıp bunların bulgularını değerlendirmeyi ve sentezlemeyi amaç edinir (DeWitt-Brinks ve Rhodes, 1992).

Paterson ve Canam (2001), meta-sentez ve meta-analiz kavramlarını beraber değerlendirip “meta çalışmalar” şeklinde ifade etmişlerdir. Ayrıca Thomas ve Harden (2008) da bu kavramı, tematik sentezleme yöntemi olarak değerlendirmişlerdir. Ancak son dönemlerde, özellikle bu tür alanlarda, yapılan çalışmaların yaygınlık ve önem kazanmasıyla birlikte pek çok

araştırmalarda, tüm bu kavramlar genelleştirilip tek çatı altında “meta-sentez” olarak isimlendirildiği görülebilir (Bondas ve Hall, 2007; Çalık ve Sözbilir, 2014; Polat ve Ay, 2016).

Yeni bilgiler üretmek ve belirli olaylar hakkında bildiklerimizi daha iyi ifade etmek için nitel araştırma metotlarını sentezleme ihtiyacı pek çok araştırmacı tarafından vurgulanmıştır (Kirkevold, 1997). Bu bağlamda meta-sentez, belirli bir çalışma alanı içerisinde bir dizi nitel araştırma çalışmasını sentezlemek için çeşitli yaklaşımları içeren bir terim olarak karşımıza çıkmıştır (Lloyd Jones, 2007).

Meta-sentez çalışmalar yoluyla, orijinal fikirleri elde etmenin yanı sıra hâlihazırdaki olay ve olguları daha net ifade etme açısından da etkili bir yöntem olduğu söylenebilir (Hannes ve Claes, 2007). Meta-sentez, temelde eleştirel bir perspektiften yorumlama ve sentezleme işidir. Meta-sentezde aynı veya benzer konulara yönelik çalışmaların ana temaları oluşturularak nitel bir anlayışla elde edilen bulguların benzerlik ve farklılıkları karşılaştırılarak yorumlama yapmak önemlidir. Ayrıca tüm bu konularda, daha sonraki süreçte araştırma yapmak isteyen araştırmacılara ve diğer ilgili bireylere de oldukça zengin bir kaynak oluşturulmuş olur (Çalık ve Sözbilir, 2014).

Nitel araştırma sentezi olarak ifade edilen meta-analizde, neden ve sonuçların kesinliği artırılmaya çalışılırken; nitel araştırma sentezi olan meta-sentezde ise benzer çalışmaların bulguları yorumlanarak birleştirilmeye çalışılır (Walsh ve Downe, 2005; Myburgh ve Poggenpoel, 2008). Buna ek olarak, nitel araştırma sentezi olan meta-sentez, aynı veya benzer konularla alakalı araştırmaları yorumlamak ve bilginin gelişimine katkı sağlamak amacıyla bir araştırma yöntemi olarak geliştirilmiştir. Meta-sentezin sonucu, belirli bir fenomenin ortak bir anlayışına katkıda bulunur. Meta-sentez yöntemleri arasında sürekli karşılaştırma, taksonomik analiz ve yeniden kavramlandırma yer alır. Ayrıca meta-sentezde olaylar ve konular bağlamsal ve ilişkisel olarak anlaşılıp pratikte ise belirli bir fenomen hakkında belli bir noktaya ulaşmayı hedefler (Burns ve Grove, 2005; Bondas ve Hall, 2007).

Aslında, araştırmacıların, meta-sentez çalışmalarına yoğunlaşmalarına ve buna önem atfetmelerine neden olan temel anlayış, çalışılan konu ile alakalı daha kuşatıcı ve olayların kıyaslanabilir bir perspektifle geliştirilmesine olanak sağlamasından kaynaklandığı söylenebilir. Bunun yanı sıra, meta-sentezdeki temel hedef, ele alınan tüm çalışmaların yorumlanmasının çok daha geniş pencereden bakılmasına olanak sağlanması ve bunu yaparken de genel çalışmanın altındaki her bir özel çalışmadaki yorumlayıcı dönüşümlere sadık kalabilmektir (Sandelowski ve Barroso, 2003).

Meta-sentez çok sayıda çalışmayı ele alarak bunları karşılıklı ifadeler şeklinde birbirine dönüştürür. Bu çalışmalarda kullanılan paradigmlar, araştırmaların niteliği ve çalışmanın kapsadığı alanlar, elde edilen bulguların içeriği ve çalışmaların neticeleri meta-sentezin temelini oluşturur. Meta-sentez; fikirleri, yaklaşımları, modelleri ve çalışma sonucunda ulaşılan bulguları ve sonuçları yorumlamak, değerlendirmek, irdelemek ve incelemektir (Bair, 1999). Bu bağlamda Aspors ve Fransson, (2015) meta-analizi; nitel bir anlayışla ele alınan benzer çalışmaların, sıradan bir incelenmesi olmadığını ve hâlihazırdaki çalışma bulgularının çözümlenmelerine odaklanarak farklı ve orijinal bilgilerin ve fikirlerin geliştirildiği metodolojik bir yaklaşım olarak ifade etmişlerdir.

Meta-sentez, belli konulardaki özgün çalışmaların; yapısal çözümlenmesini, bunların yorumlanmasını, değerlendirilmesini, bu çalışmaların yeniden inşa edilmesini, birbiriyle karşılaştırılmasını ve tüm analiz süreçlerini barındırmaktadır (Thorne *vd.*, 2004; Zimmer, 2006). Ayrıca, araştırmacı, tüm bu süreçleri göz önünde bulundurarak yeni ve özgün fikirler, bilgiler ve yorumlar geliştirebilir (Zimmer, 2006).

Meta-sentez çalışmalardaki diğer önemli bir mesele de şudur: Meta-analizde, daha genel bir yorumlama yapılırken alt boyutta, her bir çalışmadaki bilgileri korumak gerekir (Gewurtz *vd.*, 2008). Böylece, alt boyuttaki çalışmalara sadık kalınarak yapılan genel yorumlama ve değerlendirme daha bütüncül anlayışın oluşmasını ve özgün bir bileşimin üretilmesini sağlar (Bondas, ve Hall, 2007). Meta-sentez, daha geniş, kapsamlı yorumsal bir anlayış olduğu gibi karşılaştırmaya dayalı analitik süreçleri de içeren bir metottur (Sandelowski ve Barroso, 2003).

Meta-sentez çalışmaları incelendiğinde; bu alanda çalışmalar yürüten araştırmacıların birbirine benzeyen birtakım işlem basamaklarını izledikleri anlaşılmaktadır. Bu işlem basamaklarını şu şekilde sıralamak mümkündür (Polat ve Ay, 2016, s. 55):

1. Basamak: Araştırma sorularının belirlenmesidir.

2. Basamak: Araştırmanın konusu bağlamında anahtar kelimeler tespit edilip alan yazın taramasının yapılmasıdır.

3. Basamak: Kaynakların elde edilmesi, incelenmesi ve değerlendirilmesidir.

4. Basamak: Elde edilen kaynakların araştırma kapsamına alınması ve araştırma kapsamı dışında tutulması ölçütlerinin belirlenerek değerlendirilecek çalışmaların seçilmesidir.

5. Basamak: Seçilen çalışmaların benzer ve farklı kısımlarının belirtilmesidir.

6. Basamak: Temalar kapsamında edinilen bulgular sentezlenerek çıkarımlarda bulunulmasıdır.

Yukarıdaki adımlardan da anlaşılacağı üzere, meta-sentez çalışmaları, uzun zaman alan ve kompleks yapıdaki çalışmaların bir bütünlük içerisinde yorumlanmasına imkân tanıyan bir süreçtir. Ayrıca, bu süreçte, ele alınan veya incelenen araştırma bulguları tek tek vereceği anlamlar yerine, tüm bulguların, karşılaştırılarak analiz edilmesi sonucunda, daha kapsamlı ve daha güçlü çıkarımların, değerlendirmelerin ve teorilerin oluşturulmasına olanak sağlamış olur (Aspfors ve Fransson, 2015). Major ve Savin Baden (2010) meta-sentez çalışmaların incelenmesiyle ilgili; çözümlene (analiz), birleştirme (sentez) ve yorumlama olmak üzere üç aşama olduğunu ifade etmiştir.

Kısaca meta-sentez çalışmalar, daha çok nitel araştırma yöntemlerinde kullanılan bir yaklaşım olup parçalardan bütüne doğru bir anlayışla hareket eden yani tümevarımsal bir üslupla; sentezci ve yorumlayıcı çalışmalardır. Analiz, sentez, yorumlama ve genel değerlendirme süreçlerini de içerdiği söylenebilir. Meta- sentezin; parçalardan hareketle genel bir fikir ve yorum oluştururken de parçaların veya alt boyuttaki çalışmaların niteliğini değiştirmeden, bunlara sadık kalarak, bütüncül bir anlayışla, karşılaştırmacı ve yorumlayıcı bir paradigma ile sentezi sentezlemeyi amaçladığı ifade edilebilir.

Araştırmanın Amacı

Türkiye’de, Sosyal Bilgiler eğitimi ile alakalı özellikle ortaokul 6. ve 7. sınıflarda çalışılmış tezler ve makalelerin meta-sentez yöntemi kullanılarak incelenmesinin amaçlandığı bu araştırmada, “ortaokul 6. ve 7. sınıflar ile ilgi Sosyal Bilgiler eğitimindeki çalışmalarda nasıl bir eğilim vardır?” şeklindeki temel soruya yanıt aranmıştır. Bu bağlamda aşağıda verilen alt sorular değerlendirilmiştir:

- 1- Sosyal Bilgiler eğitiminde yapılan araştırmaların amaçları nelerdir?
- 2- Bu amaçlara ulaşmak için kullanılan yöntemler nelerdir?
- 3- Hangi örneklem grupları tercih edilmiştir?
- 4- Hangi veri toplama araçları kullanılmıştır?
- 5- Sosyal Bilgiler eğitimindeki araştırmalarda hangi sonuçlar elde edilmiştir?
- 6- Elde edilen sonuçlar kapsamında ne gibi öneriler sunulmuştur?

Araştırmanın Önemi

Bu araştırmada, Türkiye’de Sosyal Bilgiler eğitimi alanında yapılan çalışmaların hangi amaçlarla, hangi yöntemlerle, hangi örneklem grubunda, hangi veri toplama aracı kullanılarak, ne tür sonuçlara ulaşıldığı ve ne gibi öneriler sunulduğu eleştirel bir perspektiften yaklaşılarak genel bir yorumlama ve değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır. Buna ek olarak, Sosyal Bilgiler eğitimi alanındaki çalışmalara daha kolay erişmek isteyen ve bu konularda çalışmalar yürütmek isteyen eğitimci ve akademisyenlere de ışık tutması bakımından bu çalışmanın önem arz ettiği söylenebilir. Nitekim bu konularda çalışmalar yürütmek isteyen araştırmacılar, Sosyal Bilgiler eğitimi konusunda özellikle ortaokul 6. ve 7. sınıflardaki yapılan 30 adet çalışmayı ayrı ayrı okumak ve incelemek yerine bu makaleyi inceleyerek bu alandaki genel eğilimi daha kolay görebilecekler ve çalışmalarını da bu anlamda daha sağlıklı bir şekilde yürütebileceklerdir. Ayrıca, Sosyal Bilgiler eğitimi ile ilgi daha önce yapılan meta-sentez çalışmalar incelendiğinde (Oruç ve Ulusoy, 2008; Aksoy, Sönmez, Merey ve Kaymakçı, 2009; Şahin, Yıldız ve Duman, 2011; Tarman, Güven ve Aktaşlı, 2011; Özalp ve Akpınar, 2018; Dilek, Baysan ve Öztürk 2018; Yıldız ve Kılıç, 2018) daha çok ölçme ve değerlendirme, yüksek lisans veya doktora tezlerin mahiyeti ve bunların alana katkıları ve öğretim programının incelenmesi gibi birtakım konular ele alınmıştır. Bu çalışmada ise ortaokul 6. ve 7. sınıf düzeylerinde yapılan lisansüstü tezler ve makaleler incelenmiştir. Nitekim literatürde ortaokul 6. ve 7. sınıf düzeylerini meta-sentez bağlamında temele alan bir çalışma bulunmadığı için yapılan bu araştırmanın bu eksikliği gidermesi ve genel bir fikir vermesi bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma 2008-2019 yılları arasında Türkiye’de, Sosyal Bilgiler eğitimi alanında özellikle ortaokul 6. ve 7. sınıflardaki çalışmaları kapsamaktadır. Literatürde, ortaokul 6. ve 7. sınıf düzeylerini baz alan meta-sentez bir çalışma bulunmadığından dolayı bu sınıf düzeyleri seçilmiş ve ulaşma kolaylığı açısından da 2008-2019 yılları arasındaki çalışmaların kullanılması uygun görülmüştür. Araştırmada, 9 makale ve 21 tez ele alınarak, araştırma toplamda 30

çalışmayla (Ek-1’de sunulmuştur) sınırlı tutulmuştur. Araştırma kapsamında, Sosyal Bilgiler eğitiminde, ortaokul seviyesinde 6. ve 7. sınıflarda yürütülen çalışmaların incelenmesi dolayısıyla bu konu bağlamında değerlendirilmeyen veriler araştırma kapsamına alınmamıştır. Araştırmanın konusuna uygun olup erişilemeyen ve dolayısıyla araştırma kapsamı dışında tutulan çalışmalar şunlardır: Öz (2017) tarafından hazırlanan “*Sosyal Bilgiler 7. Sınıf Öğretim Programında Yer Alan Kavramların Çoklu Zekâ Yaklaşımına Göre Öğretimi (Yüksekova İlçesi Örneği)*”, Kale (2006) tarafından hazırlanan “*Sosyal Bilgiler (7. Sınıf) Ders Kitaplarında Tarih Konularının Kronolojik ve Analitik Öğrenci Başarısına Etkisi: İstanbul’un Fethi ve Sonrası Ünitesi Örneği*” ve Seyidoğlu (2018) tarafından hazırlanan “*Sosyal Bilgiler 6. ve 7. Sınıf Derslerinde Kırsal Yerleşme Şartlarına Göre Tasarlanmış Etkinliklerin Verimliliği.*”

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu araştırmada, Türkiye’de, Sosyal Bilgiler eğitimi ile alakalı yürütülen çalışmaların nitel yöntemler kullanılarak analiz edilmesi ve genel eğilimlerin saptanması amaçlandığı için, içerik analizi çalışmaları kapsamında değerlendirilen meta-sentez çalışması kullanılmıştır. Meta-sentez, benzer veya aynı hususlarda yapılan çalışmaların, temalar ya da ana şablonlar oluşturarak, eleştirel bir perspektifle değerlendirilmesi ve sentezlenmesi işidir. Bu anlamda, meta-sentez, nitel bir anlayıştan yola çıkarak, belli konularda yapılan çalışmaların benzerliklerinin ve farklılıklarının karşılaştırarak daha genel bir yorumlama ve değerlendirme imkânını araştırmacılara sunmuş olur; böylece bu konularda daha sonraki süreçte çalışmalar yapacak araştırmacılara zengin bir başvuru kaynağı oluşmuş olur (Çalık ve Sözbilir, 2014).

Araştırmanın Kapsamı, Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırma, 2008-2019 yılları arasında, Türkiye’de çalışılmış olan 9 makale ve 21 tez olmak üzere toplamda 30 çalışma barındırmaktadır. Verilerin elde edilmesinde “*Sosyal Bilgiler*” ve “*ortaokul 6. ve 7. sınıflar*” anahtar kelimesi olarak seçilmiş ve genel taramada bu kelimelerin kullanımı tercih edilmiştir. Araştırma kapsamı içerisinde değerlendirilecek çalışmaların seçilmesinde; TÜBİTAK ULAKBİM, Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) ulusal tez tarama merkezi, Google Akademik arama motoru ve Dergipark veri tabanlarından faydalanılmıştır. Araştırma çerçevesinde çalışmalar seçilirken, ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu örnekleme yöntemi kapsamında belirlenen ölçütler şu şekildedir: Kullanılan tez ve makalelerde “*Sosyal Bilgiler eğitimi*” ve “*ortaokul 6. ve 7. sınıflar*” kelimelerini içermesi ve yöntemin açık ve net bir şekilde belirtilmesi gerekmektedir; erişime kapalı veya herhangi bir şekilde ulaşılamayan çalışmalar araştırma kapsamına alınmamalıdır; bir çalışma aynı isimle hem tez hem de makale olarak yayımlanmış olabilir; bu anlamda, aynı çalışmanın tekrar etmemesi ve karışıklığa yol açmaması için o çalışmanın sadece makale olarak yayımlanmış olanı araştırma kapsamına alınmalıdır. Tüm bu ölçütlere dikkat edilerek hazırlanmış bu araştırmada; araştırma kapsamına alınan her bir çalışma titiz bir şekilde incelenmiş ve ayrıntılı olarak araştırmanın problemi bağlamında analiz edilerek temalaştırılmış, temalar kodlandırılmış ve bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Analizi yapılan her bir çalışma A1, A2, ... A30 şeklinde kodlanmıştır.

Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışmaları

Bu çalışmada, geçerlilik ve güvenirliliğin istenilen düzeyde gerçekleşmesi için araştırma soruları ve çalışmanın amacı net ve anlaşılır bir tarzda sunulmuştur. Literatürün taranması neticesinde konuyla alakalı edinilen çalışmaların sayısı ve araştırma kapsamına alınan ile araştırma kapsamının dışında tutulanların belirlenmesi (sınırlılıklarda) ayrıntılı olarak ifade edilmiştir. Bu çalışmanın, başka araştırmacılar tarafından anlaşılmasının kolaylaştırılması amacıyla grafiklere ve tablolara yer verilmiştir. Verilerin analiz edilmesi ve ana şablonların oluşturulması ayrıntılı bir şekilde sunulmuştur. Ayrıca, çalışmada iç tutarlılığı sağlamak için eğitim bilimleri ve Sosyal Bilgiler eğitimi alanlarında uzman iki öğretim üyesinin görüşlerine başvurulmuştur. Uzman görüşlerine başvurulduktan sonra çalışmanın alt soruları yeniden düzenlenmiş, soru sayısı 8’den 6’ya indirilmiş, alt soruların ilgili temayı temsil edip etmediği yeniden incelenmiş ve alt sorular ile temaların birbirlerini temsil ettikleri gözlemlenmiştir.

Bulgular

Bu bölümde, yapılan araştırma neticesinde elde edilen bulgular sırasıyla verilmiştir. Türkiye’de Sosyal Bilgiler eğitimi alanında yapılan araştırmaların amaçlarına ilişkin bulgular Tablo-1’de verilmiştir.

Tablo 1: Sosyal Bilgiler Eğitimindeki Araştırmaların Amaçlarına İlişkin Bulgular		
Amaçlar	Çalışmalar	f
Sosyal Bilgiler ders kitabı, çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabının pek çok açıdan incelenmesi.	A4, A5, A11, A12, A21, A22, A23, A24, A28	9
Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nın pek çok açıdan incelenmesi.	A13, A15, A17, A20, A27, A30	6
Sosyal Bilgilerde verilen tarih eğitiminin, tarihsel düşünme becerisiyle ilişkinin incelenmesi.	A1, A2, A7, A10, A19	5
Sosyal Bilgiler dersinin niteliği ve Sosyal Bilgilerde öngörülen bazı kavramların öğrencilere kazandırılması düzeyinin saptanması.	A8, A9	2
Sosyal Bilgiler dersindeki bazı ünitelerin pek çok açıdan incelenmesi.	A14, A16	2
Sosyal Bilgiler dersindeki ünitelerin, beceri ve değerlerin bazı model, etkinlik ve uygulamalarla ilişkilendirilmesinin incelenmesi.	A3, A18	2
Sosyal Bilgiler dersine ilişkin metaforların belirlenmesi ve öğrencilerin derse bakışının incelenmesi.	A25, A26	2
Sosyal Bilgiler dersinde, bazı ünitelerde, kavram yanlışlarının tespit edilip bu yanlışların giderilmesi.	A6	1
Sosyal Bilgiler dersinde proje ve performans görevlerinde kullanılan kaynaklar ve bu alandaki sorunların incelenmesi.	A29	1

Tablo 1’de görüldüğü gibi Sosyal Bilgiler eğitiminde, ortaokul 6. ve 7. sınıf düzeylerinde yapılan araştırmalardaki amaçlarının büyük bir kısmının; “*Sosyal Bilgiler ders kitabı, çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabının pek çok açıdan incelenmesi*” ile ilgili olduğu tespit edilmiştir. Bunu sırayla; “*Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nın pek çok açıdan incelenmesi, Sosyal Bilgilerde verilen tarih eğitiminin, tarihsel düşünme becerisiyle ilişkinin incelenmesi ve Sosyal Bilgiler dersinin niteliği ve Sosyal Bilgilerde öngörülen bazı kavramların öğrencilere kazandırılması düzeyinin saptanmasını*” açıklamak maksadıyla yapıldığı görülmüştür. Oransal olarak daha düşük sayıda olmakla beraber; “*Sosyal Bilgiler dersinde, bazı ünitelerde, kavram yanlışlarının tespit edilip bu yanlışların giderilmesi ve Sosyal Bilgiler dersinde proje ve performans görevlerinde kullanılan kaynaklar ve bu alandaki sorunların incelenmesine*” yönelik,

birtakım çalışmalar da görülmektedir. Sosyal Bilgiler eğitimi alanındaki araştırmalarda kullanılan yöntemlere ilişkin bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

	Araştırma Yöntemi	Çalışmalar	f
Nitel yöntemler	Doküman analizi	A1, A4, A5, A10, A11, A12, A15, A16, A19, A21, A22, A23, A24, A27, A28, A30	16
	Olgubilim	A7, A9, A14, A17, A25, A26	6
	Eylem araştırması	A3, A6, A8, A20	4
	Durum çalışması	A2, A13, A29	3
	Kuram oluşturma	A18	1

Tablo 2’den de anlaşılacağı üzere araştırmacılar, Sosyal Bilgiler eğitimi üzerine yaptıkları araştırmalarda, nitel yöntemler içerisinde en çok “*doküman analizi*” yöntemini tercih ettikleri tespit edilmiştir. Bunu “*olgubilim yöntemi*” ve “*eylem araştırması*” yöntemi izlemektedir. Sosyal Bilgiler eğitimi ile alakalı olarak en az kullanılan araştırma yöntemlerinin ise “*durum çalışması*” ve “*kuram oluşturma*” yöntemleri olduğu saptanmıştır. Sosyal Bilgiler eğitimi çalışmalarında kullanılan örneklemeyle yönelik bulgular Şekil-1’de sunulmuştur.

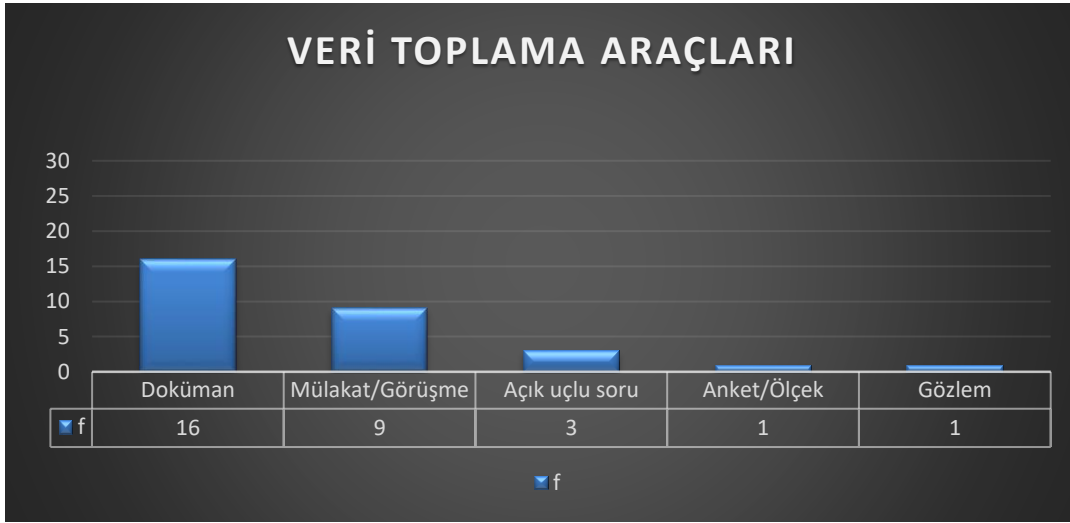

Şekil 1: Sosyal Bilgiler Eğitimindeki Araştırmalarda Kullanılan Örnekleme İlişkin Bulgular

Şekil-1 incelendiğinde Sosyal Bilgiler eğitimi konusunda çalışma yapan araştırmacıların en çok ortaokul “6. Sınıf” düzeyini (A6, A7, A10, A16, A18, A21, A22, A23) örneklem olarak tercih ettikleri saptanmıştır. Daha sonra sırasıyla ortaokul “7. Sınıf” (A3, A8, A9, A15, A20, A26, A28) ve “6. ve 7. Sınıf” (A4, A11, A12, A25, A27, A29, A30) düzeyleri araştırmacılar tarafından örneklem olarak seçilmiştir. En az çalışma yapılan örneklem grubu ise “öğretmenler” (A13, A14, A17) olarak tercih edilmiştir. Sosyal Bilgiler eğitiminde kullanılan veri toplama araçları Şekil-2’de sunulmuştur.

Şekil 2: Sosyal Bilgiler Eğitimindeki Araştırmalarda Kullanılan Veri Toplama Araçları

Şekil-2’den de anlaşılacağı üzere, Sosyal Bilgiler eğitimi üzerine yapılan araştırmalarda, veri toplama araçları üzerinde en çok “doküman” (A1, A2, A4, A5, A11, A12, A15, A16, A19, A21, A22, A23, A24, A27, A28, A30) tercih edildiği; bunu sırayla “Mülakat/Görüşme” (A3, A6, A7, A9, A13, A17, A18, A20) ve “Açık uçlu soru” (A25, A26, A29) takip ettiği saptanmıştır. Buna rağmen en az kullanılan veri toplama araçlarının “Anket/Ölçek” (A10) ve “Gözlem” (A14) olduğu görülmüştür. Sosyal Bilgiler eğitimindeki araştırmalarda elde edilen sonuçlar ise Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3: Sosyal Bilgiler Eğitimindeki Araştırmalarda Elde Edilen Sonuçlar

Sonuçlar	Çalışmalar	f
Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nın, öğretmen kılavuz kitabının ve ders kitabının bazı açılardan yetersiz olduğu tespit edilmiştir.	A11, A12, A13, A17, A18, A20, A23, A27, A28	9
Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan bazı etkinlikler ve uygulamalar, öğrenmenin kalıcılığını ve öğretmen-öğrenci etkileşimini artırdığı tespit edilmiştir.	A3, A6, A8, A10, A16	5
Sosyal Bilgiler ders kitabında bazı tarihi konular eksik ve yetersiz olduğu tespit edilmiştir.	A2, A7, A19	3
Sosyal Bilgiler ders kitabında soru sayıları artırılıp niteliksel olarak iyileşmelerin yapılması gerektiği saptanmıştır.	A4, A21, A22	3
Sosyal Bilgiler dersinde verilen tarih konuları NCHS standartlarına uygun olduğu saptanmıştır.	A1	1
Sosyal Bilgiler ders kitabının, günümüz dünyasının gereksinimlerine uygun hale getirilme çabaları tespit edilmiştir.	A5	1

Öğrencilerin, Sosyal Bilgiler dersine yönelik ilgilerinin artması; öğretmen kişiliği, öğretim tarzı ve ders içeriği ile yakından alakalı olduğu tespit edilmiştir.	A9	1
Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde kullandıkları öğretim yöntemlerinin bazıları yetersiz olmasına karşın genel anlamda istenilen seviyede olduğu tespit edilmiştir.	A14	1
Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda zihinsel becerilerin ağırlıkta olduğu tespit edilmiştir.	A15	1
Türkiye'nin Mısır'a göre daha demokratik, objektif olduğu ve daha az milliyetçi söylem kullandığı, orduyu daha çok önemseydiği tespit edilmiştir.	A24	1
6. ve 7. sınıf öğrencilerinin oluşturdukları metaforlar incelendi ve öğrencilerin, Sosyal Bilgiler dersiyle geçmiş, bugünü, geleceği, yakın ve uzak çevresini tanıma şansı yakaladıkları tespit edilmiştir.	A25	1
7. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersini tanımlarken daha çok "tarih" eksenli bir algıya sahip oldukları tespit edilmiştir.	A26	1
Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin proje ve performans görevlerini hazırlarken bu süreçte pek çok sorunlarla karşılaştıkları tespit edilmiştir.	A29	1
Postmodernizmin, ilköğretim 6. ve 7. sınıflara SBÖP'na Yapılandırıcılık şeklinde yansıtıldığı tespit edilmiştir.	A30	1

Tablo 3'te görüldüğü gibi Sosyal Bilgiler eğitiminde ortaokul 6. ve 7. sınıf düzeylerinde yapılan araştırmalarda elde edilen sonuçlar içerisinde; *Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın, öğretmen kılavuz kitabının ve ders kitabının bazı açılardan yetersiz olduğu tespit edilmiştir ve Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan bazı etkinlikler ve uygulamalar, öğrenmenin kalıcılığını ve öğretmen-öğrenci etkileşimini artırdığı tespit edilmiştir* bu iki bulgu araştırmacıların en çok üzerinde durdukları ve inceledikleri sonuçlar olarak tespit edilmiştir. Ayrıca, *Sosyal Bilgiler ders kitabında bazı tarihî konular eksik ve yetersiz olduğu tespit edilmiştir ve Sosyal Bilgiler ders kitabında soru sayıları artırılıp niteliksel olarak iyileşmelerin yapılması gerektiği saptanmıştır* sonuçları ise araştırmacılar tarafından, çalışılan konular içinde, elde edilen bulgular arasında en çok incelenen diğer sonuçlar olarak tespit edilmiştir. Genel anlamda değerlendirildiğinde ise gerek Sosyal Bilgiler programı gerek Sosyal Bilgiler ders ve çalışma kitabı gerekse de öğretmen kılavuz kitabında bazı eksikliklerin saptandığı ve bunların giderilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu durum yapılan çalışmalarda da tespit edilmiş ve bu tür problemlerin giderilmesinde ise çok sayıda öneriler sunulmuştur (A11, A12, A13, A17, A18, A20, A23, A27, A28, A2, A7, A19, A4, A21, A22). Buna karşın Sosyal Bilgiler programının ve ders kitaplarının istenilen kriterlere uygun bir yapıda olduğu ve ihtiyaç duyulan pek çok gereksinimleri de karşılamada yeterli olduğu yapılan çalışmalarda elde edilmiş diğer sonuçlar olarak tespit edilmiştir (A1, A5). Sosyal Bilgiler eğitimindeki araştırmalarda elde edilen sonuçlar bağlamında sunulan öneriler ise Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4: Sosyal Bilgiler Eğitimindeki Araştırmalarda Sunulan Öneriler

Öneriler	Çalışmalar	f
Ders kitaplarında ve okul içinde etkinliklere ve uygulamalara ağırlık verilerek eğitim-öğretim süreci zenginleştirilebilir.	A2, A4, A6, A8, A9, A13, A17, A20, A21, A22, A23, A25, A26	13
Ders kitapları içerik, baskı ve kapak açısından yetersiz. Bunu gidermek için daha renkli görseller, zengin içerikler ve kaliteli sayfalar eklenip yazım aşamasında ise program geliştirme uzmanlarından yararlanılabilir.	A2, A4, A6, A12, A21, A22, A25	7
Öğretmenler kendilerini her açıdan geliştirmeli, çağı yakalamalı hatta ötesine geçmelidir. Bunun için hizmet içi eğitimlere daha çok önem verilmelidir.	A9, A14, A18, A19	4

Dersin kalitesini artırmak için ders kitabı dışında, çeşitli materyaller, öğretmenler tarafından geliştirilebilir.	A6, A8, A13, A23	4
Sosyal Bilgiler ve Türkçe dersleri daha koordineli bir hale getirilebilir.	A1, A19	2
Bazı önemli tarihi hadiselerle ders kitabında daha fazla ağırlık verilebilir.	A7, A10	2
Tarih öğretimi konusunda öğretmenlere seminerler düzenlenebilir veya uzaktan eğitim imkânları tanınabilir.	A1	1
Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde kullandıkları öğretim yöntemlerinin bazıları yetersiz olmasına karşın genel anlamda istenilen seviyede olduğu tespit edilmiştir.	A14	1
Ters Yüz Sınıf modeli Sosyal Bilgiler dersinin pek çok ünitesinde kullanılabileceği gibi farklı derslerde de kullanılabilir.	A3	1
Evrensel değerler, barışçıl ve hoşgörüyü dayalı anlayışlar ve kültürel mirasın korunması ile ilgili metinler ders kitaplarında daha çok yer verilebilir.	A5	1
Ders kitabında güncel konulara ağırlık verilebilir ve küresel eğitime daha çok önem verilebilir.	A11	1
Ders kitaplarının ve ilgili materyallerin Gagne'ye uyumu sağlanmalıdır.	A15	1
Ders kitaplarında atasözü ve deyimlere daha çok yer verilmelidir. Bu durum milli bilincin geliştirilmesinde katkı sağlayabilir.	A16	1
Değerler eğitimi hususunda Sosyal Bilgiler dersinde etkinliklere daha çok yer verilmelidir.	A18	1

Tablo 4'te görüldüğü gibi Sosyal Bilgiler eğitiminde ortaokul 6. ve 7. sınıf düzeylerinde yapılan araştırmalarda elde edilen sonuçlar bağlamında sunulan şu iki öneri; “*ders kitaplarında ve okul içinde etkinliklere ve uygulamalara ağırlık verilerek eğitim-öğretim süreci zenginleştirilebilir ve ders kitapları içerik, baskı ve kapak açısından yetersiz. Bunu gidermek için daha renkli görseller, zengin içerikler ve kaliteli sayfalar eklenip yazım aşamasında ise program geliştirme uzmanlarından yararlanılabilir*” araştırmacıların en çok üzerinde durdukları konu olması bakımından önemlidir. Bu önerilerin hayata geçirilmesi durumunda da birtakım problemlerin giderilmesinin sağlanacağı vurgulanmıştır. Ayrıca, “*öğretmenler, kendilerini her açıdan geliştirmeli, çağı yakalamalı hatta ötesine geçmelidir. Bunun için hizmet içi eğitimlere daha çok önem verilmelidir ve dersin kalitesini artırmak için ders kitabı dışında, çeşitli materyaller, öğretmenler tarafından geliştirilebilir*” şeklindeki öneriler de araştırmacılar tarafından sunulan öneriler arasında önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Oransal olarak daha düşük sayıda olmakla beraber; “*ders kitaplarında atasözü ve deyimlere daha çok yer verilmelidir. Bu durum milli bilincin geliştirilmesinde katkı sağlayabilir ve değerler eğitimi hususunda Sosyal Bilgiler dersinde etkinliklere daha çok yer verilmelidir*” şeklindeki öneriler de araştırmacılar tarafından sunulan diğer öneriler arasında yer almaktadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde, Türkiye’de Sosyal Bilgiler eğitimi üzerine ortaokul 6. ve 7. sınıf düzeylerinde yapılan araştırmadan elde edilen sonuçlar tartışılmıştır. Bu bağlamda 2008-2019 yılları arasında, Türkiye’de Sosyal Bilgiler eğitiminde, ortaokul 6. ve 7. sınıflar düzeyinde yapılan çalışmalarda genellikle; Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, Sosyal Bilgiler ders ve çalışma kitabı, öğretmen kılavuz kitabı, Sosyal Bilgiler eğitimi üzerine öğretmen ve öğrenci algıları gibi konulara ağırlık verildiği ve bu hususlarda çok sayıda eksikliklerin tespit edilip bunların giderilmesi konusunda önerilerin sunulduğu yapılan çalışmalar neticesinde ortaya çıkmıştır. Ancak dikkat çekici diğer bir husus ise şudur; yapılan bazı çalışmalarda gerek Sosyal Bilgiler programının

gerekse de Sosyal Bilgiler kitabının günümüz dünyasının gereksinimlerini karşıladığı ve niteliksel olarak gerekli kriterleri taşıdığı belirtilmiştir. Bu iki farklı durumun ortaya çıkmasında, bu alanlarda yapılan çalışmaların spesifik bazı konulara odaklanmasından kaynaklandığı söylenebilir. Dolayısıyla, araştırmacıların, üzerinde çalıştıkları konuların, birbirinden farklı olması, farklı bulguların ve sonuçların ortaya çıkmasına neden olduğu görülebilir. Tarman, Güven ve Aktaşlı (2011, s.399) tarafından hazırlanan “*Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Yapılan Doktora Tezlerinin Değerlendirilmesi ve Alana Katkıları*” ve Özkaral ve Taş (2017, s.662) tarafından hazırlanan “*Sosyal Bilgiler ve Karşılaştırmalı Eğitim Alanında Yapılan Lisansüstü Tez Çalışmalarının İncelenmesi: Bir Meta-Sentez Çalışma Örneği*” isimli çalışmalar, bilhassa Sosyal Bilgiler eğitimi alanında yapılan lisansüstü çalışmaların önemli bir kısmının; Sosyal Bilgiler konularının içeriğine, Sosyal Bilgiler ders kitabına ve Sosyal Bilgiler öğretim programına yönelik olduğu saptanmıştır. Bu da araştırmamızda elde ettiğimiz bulgularla paralellik göstermektedir.

Sosyal Bilgiler eğitimi alanında yapılan bu 30 çalışmada, veri toplama aracı olarak en çok doküman incelenmesinin kullanıldığı görülmüştür. Bu anlamda, Sosyal Bilgiler programı, Sosyal Bilgiler ders ve çalışma kitabı ile öğretmen kılavuz kitapları incelenmiş ve pek çok bulgulara erişilmiştir. Özellikle elde edilen bu bulgu ve sonuçlar incelendiğinde çok sayıda eksikliklerin ve bazı konularda yetersizliklerin saptandığı görülmüştür. Tespit edilen tüm bu eksiklik ve yetersizlik durumlarına karşılık araştırmacılar onlarca öneri sunmuşlardır. Bundan sonraki süreçlerde gerek ders programının hazırlanış aşamasında gerekse de ders kitaplarının şekilsel ve içeriksel olarak hazırlanması sürecinde tüm bu öneriler göz önünde bulundurularak daha nitelikli ve daha işlevsel ürünler ortaya çıkartılabilir.

Türkiye’de Sosyal Bilgiler eğitimi alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde 2008-2019 yılları arasında kullanılan yöntemler içerisinde en çok doküman analizi ve olgubilim yöntemlerinin tercih edildiği saptanmıştır. Araştırmada tespit edilen bu sonuç, Dilek, Baysan ve Öztürk (2018, s.590) tarafından yapılan çalışmada elde edilen “*araştırmacıların Sosyal Bilgiler eğitimi alanında nitel araştırma desenlerinden en fazla fenomenolojiyi (olgubilim) tercih ettikleri belirlenmiştir*” şeklindeki bulgusuyla benzerlik göstermektedir. Doküman analizi yapılacak çalışmalarda, hâlihazırdaki çalışmayla ilgili bilgi, belge ve dokümanlar belli başlı kurallar dâhilinde kodlanıp incelenir. Bu süreçte araştırmacı; araştırmanın hedefine yönelik mevcut kaynakları bulur, bu kaynakları ayrıntılı bir şekilde tetkik eder, bunun sonucunda gerekli notlar alır ve bu notlardan hareketle genel değerlendirme işlemleri yapar. Böylece yapılan çalışmalardan yola çıkarak genel eğilimlerin ve farklı fikirlerin ortaya çıkması kolaylaşmış olur (Çepni, 2007, s.77). Sosyal Bilgiler eğitiminde yapılan tüm bu çalışmalar göz önüne alındığında ve daha çok doküman analizin tercih edilmesinin nedeni düşünüldüğünde, genel anlamda, ders programlarının ve ders kitapların hem içerik hem de şekil açısından istenilen düzeye çıkartılması ve olumlu yönde iyileştirmelerin yapılması ihtiyacından kaynaklandığı söylenebilir. Bunun yanı sıra kullanılan yöntemler içerisinde az sayıda olsa da eylem araştırması, durum çalışması ve kuram oluşturma yöntemleri de araştırmacılar tarafından kullanıldığı anlaşılmıştır.

Sosyal Bilgiler eğitiminde veri toplama araçları incelendiğinde ise doküman ve mülakat/görüşme araçlarının en çok tercih edilenlerin başında geldiği görülmüştür. Bu sonuç, Dilek, Baysan ve Öztürk (2018, s.591) tarafından yapılan çalışmada elde edilen “*Sosyal Bilgiler*

eğitimi ile ilgili yüksek lisans tez çalışmalarında araştırmacılar en fazla uyguladıkları veri toplama araçların başında mülakat/görüşme ve doküman analizi gelmektedir” şeklindeki bulgusuyla paralellik göstermektedir. Ayrıca, Özalp ve Akpınar (2018, s.731) tarafından yapılan çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiş; bu çalışmadaki araştırmalarda kullanılan veri toplama araçlarının başında mülakat/görüşme araçlarının yer aldığı saptanmıştır. Bu durumun nedeni olarak yapılan çalışmaların nitel anlayıştan hareketle yapılması gösterilebilir. Bunun yanı sıra ders programlarına ve ders kitaplarına ilişkin genel bir yorumlama ve değerlendirme yapılabilmesi için veri toplama araçlarından dokümanın kullanılması ve gerek öğrenci gerekse öğretmenlerin görüşlerinden yararlanmak adına mülakatların yapılması veya görüşmelerin gerçekleştirilmesi daha sağlıklı bulgu ve sonuçların elde edilmesine neden olabilir. Nitekim mülakatların veya görüşmelerin yapılması, herhangi bir olaya ve olguya ilişkin algıların tespit edilmesinde ve bu algıların arkasında yatan temel etmenin ne olduğunun saptanmasında çok önemli bir rol oynadığı söylenebilir.

Yapılan bu araştırma sonucunda şu öneriler sunulabilir:

- ✓ Araştırmada elde edilen “*Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan bazı etkinlikler ve uygulamalar, öğrenmenin kalıcılığını ve öğretmen-öğrenci etkileşimini artırdığı tespit edilmiştir*” bu sonuca yönelik; Sosyal Bilgiler eğitimde niteliğin artırılması ve öğrencilerin, öğrenme isteklerinin ve akademik başarılarının yükselmesi için ders içindeki ve dışındaki etkinlikler ve uygulamalar çeşitlendirilip artırılabilir.
- ✓ Araştırmada elde edilen “*öğrencilerin, Sosyal Bilgiler dersine yönelik ilgilerinin artması; öğretmen kişiliği, öğretim tarzı ve ders içeriği ile yakından alakalı olduğu tespit edilmiştir*” bu sonuca yönelik; öğrencilerin, derse karşı olan ilgilerinin sürekli canlı tutulması ve dersteki katılımlarının artırılması için öğretmenlerin öğretim yöntemlerinin içeriğini ve uygulamalarını iyi bilmeleri gerekmektedir. Bu anlamda öğretmenlere yönelik çeşitli seminerler, hizmet içi eğitimler ve konferanslar verilebilir.
- ✓ Araştırmada elde edilen “*Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nın, öğretmen kılavuz kitabının ve ders kitabının bazı açılardan yetersiz olduğu tespit edilmiştir*” şeklindeki sonuca yönelik ise şunlar yapılabilir: Sosyal Bilgiler programı tasarlanırken, öğrencilerin, zihinsel becerilerini geliştirecek içeriklerin yanı sıra duyuşsal ve fiziksel becerilerinin de ön plana çıkartacak içerik ve kazanımların tasarlanması sağlanabilir. Böylece, öğrencilerin bütünsel gelişimlerine daha çok katkı sağlanmış olur; Sosyal Bilgiler ders kitabı hazırlanırken de içindeki görselliğe, sayfa ve baskı kalitesine daha çok dikkat edilip içeriğin tasarlanmasında program geliştirme uzmanlarından yararlanılabilir.

Kaynaklar

- Akgün, İ. H. (2015). Yedinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanına yönelik akademik başarılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 4(2), 770-782.
- Akgün, İ. H. ve Bulut Özkar, F. (2017). Dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde yer alan “tablo ve diyagram okuma” becerisini kazanma düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 6(4), 2752-2775.
- Aksoy, B., Sönmez, Ö. F., Merey, Z. ve Kaymakçı, S. (2009). Sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin değerlendirilmesi. *IV. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi*. İstanbul.
- Aspfors, J. and Fransson, G. (2015). Research on mentor education for mentors of newly qualified teachers: A qualitative meta-synthesis. *Teaching and Teacher Education*, 48, 75-86.
- Bair, C.R (1999). Meta-Synthesis, Paper Presented at the Annual Meeting of the Association for the Study of Higher Education, San Antonio, TX, November 20, 1999. (ERIC Document Reproduction Service. No. 437866).
- Bondas, T. and Hall, E. O. (2007). Challenges in approaching metasynthesis research. *Qualitative Health Research*, 17(1), 113-121.
- Burns N. and Grove SK (2005). *The practice of nursing research. Conduct, critique and utilization*. Philadelphia: WB Saunders.
- Çalık, M. ve Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Education ve Science/Eğitim ve Bilim*, 39 (174). 33-38.
- Çepni, S. (2007). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş* (3. Baskı). Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- DeWitt-Brinks, D. and Rhodes, S. C. (1992). *Listening instruction: A qualitative meta-analysis of twenty-four selected studies (Rep. No. Clearinghouse: CS507954)*. US: Michigan.
- Dilek, A., Baysan, S. ve Öztürk, A. (2018). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi üzerine yapılan yüksek lisans tezleri: bir içerik analizi çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22(2), 581-602.
- Gewurtz, R., Stergiou-Kita, M., Shaw, L., Kirsh, B., and Rappolt, S. (2008). Qualitative meta-synthesis: reflections on the utility and challenges in occupational therapy. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 7(5), 301- 308.
- Hannes, K. and Claes, L. (2007). Learn to read and write systematic reviews: The Belgian Campbell Group, *Research on Social Work Practice*, 17(6), 748-753.
- Kahyaoğlu, M. (2016). Türkiye’de doğa eğitimi üzerine yapılan çalışmalarının analizi: bir meta sentez çalışması. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 1- 14.
- Kirkevold, M. (1997). Integrative nursing research: An important strategy to further the development of nursing science and nursing practice. *Journal of Advanced Nursing*, 25, 977-984.
- Lloyd Jones, M. (2007). Overview of methods. In C. Webb & B. Roe (Eds.), *Reviewing research evidence for nursing practice: Systematic reviews* (pp. 63-72). London: Blackwell.

- Major, C. H. ve Savin Baden, M. (2010). An introduction to qualitative research synthesis. New York: Routledge.
- Myburgh, C. and Poggenpoel, M. (2009). Meta-synthesis on learners' experience of aggression in secondary schools in south africa. *South African Journal of Education*, 29(4), 445-460.
- Oruç, Ş. ve Ulusoy, K. (2008). Sosyal bilgiler alanında yapılan tez çalışmaları. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 121-132.
- Özalp, M. T. ve Akpınar, M. (2018). Sosyal bilgilerde ölçme ve değerlendirme çalışmaları üzerine bir inceleme: bir meta-sentez çalışması. B. Tay (Ed.). 7. *Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu* bildiri kitabı içinde (ss. 723 – 745). Kırşehir: Ahi Evran Üniversitesi.
- Özkaral, T. C. ve Taş, A. M. (2017). Sosyal bilgiler ve karşılaştırmalı eğitim alanında yapılan lisansüstü tez çalışmalarının incelenmesi: bir meta-sentez çalışma örneği. *Electronic Turkish Studies*, 12(25), 651-670.
- Paterson, B. L. and Canam, C. (2001). *Meta-study of qualitative health research: A practical guide to metaanalysis and meta-synthesis (Vol. 3)*. Sage Publications.
- Polat, S. ve Ay, O. (2016). Meta-sentez: kavramsal bir çözümleme. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 52- 64.
- Sandelowski, M. and Barroso, J. (2003). Classifying the findings in qualitative studies. *Qualitative Health Research*, 13(7), 905-923.
- Şahin, M., Yıldız, D. G. ve Duman, R. (2011). Türkiye'deki sosyal bilgiler eğitimi tezleri üzerine bir değerlendirme. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 96-121.
- Tarman, B., Güven, C. ve Aktaşlı, İ. (2011). Türkiye'de sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan doktora tezlerinin değerlendirilmesi ve alana katkıları. *SÜ Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 391-410.
- Thomas, J. and Harden, A. (2008). Methods for the thematic synthesis of qualitative research in systematic reviews. *BMC medical research methodology*, 8(1), 1-10.
- Thorne, S., Jensen, L., Kearney, M. H., Noblit, G. and Sandelowski, M. (2004). Qualitative metasynthesis: reflections on methodological orientation and ideological agenda. *Qualitative Health Research*, 14(10), 1342-1365.
- Ulukaya Öteleş, Ü. ve Ezer, F. (2020). Sosyal bilgiler dersinde proje tabanlı öğrenme yönteminin etkisini belirlemeye yönelik bir çalışma. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 9(2), 855-871.
- Walsh, D. and Downe, S. (2005). Meta-synthesis method for qualitative research: aliterature review. *Journal of Advanced Nursing*, 50(2), 204–211.
- Yıldız, V. A. ve Kılıç, D. (2018). Sosyal bilgiler dersi öğretim programlarına ilişkin öğretmen görüşleri: bir meta-sentez çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22, 2115-2127.
- Zimmer, L. (2006). Qualitative meta-synthesis: a question of dialoguing with texts. *Journal of Advanced Nursing*, (53), 311-318.

EK-1. Araştırma Kapsamında İncelenen Çalışmalar

- A1. Onganer, Y. (2019). *2006-2011 yılları arasında MEB’de okutulan Sosyal Bilgiler 6. sınıf ders kitabındaki tarih ünitelerinin tarihsel düşünme becerilerine göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- A2. Mehonikj, E. (2018). *Sosyal Bilgiler 6. sınıf ders kitabında yer alan eskiçağ tarihi konularının, Makedonya’daki 6. sınıf tarih ders kitabı ile karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- A3. Karaman, B. (2018). *Ters yüz sınıf modelinin Sosyal Bilgiler 7. sınıf yaşayan demokrasi ünitesinde uygulanması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aydın: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- A4. Turgut, A. (2011). *İlköğretim Sosyal Bilgiler 6. ve 7. sınıf ders kitaplarında ölçme ve değerlendirme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde: Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- A5. İpek, İ (2011). *İlköğretim 6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarında vatandaşlık eğitiminin Sosyal Bilgiler öğretim programındaki hedeflere uygunluğu yönünden değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- A6. Kürümlüoğlu, M. (2019). *6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi demokrasinin serüveni ünitesindeki kavram yanlışlarını giderme: bir eylem araştırması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırşehir: Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- A7. Bozğöz, A. (2017). *Ortaokul 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde ilkçağ tarihi konularından Kadeş Antlaşması’nın barış eğitimi kapsamında ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- A8. Akşit, İ. (2016). *7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi Türk tarihinde yolculuk ünitesinde geçen bazı kavramların öğrenilmesi sürecinde karşılaşılan sorunların belirlenmesi ve çözümüne yönelik bir eylem araştırması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Uşak: Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- A9. Çetin, Ş. (2016). *İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin algılarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak: Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- A10. Ülker, D. (2015). *Ortaokul 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde ilkçağ tarihi konularından Hititler konusunun öğretilmesinde Hitit masallarının kullanılmasının öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- A11. Ulu, C. T. (2015). *6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programı ve ders kitabında küreselleşme olgusunun incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak: Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- A12. Açık, Ü. (2014). *6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarında çocuk edebiyatı ürünlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- A13. Demirboya, F. (2014). *İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi (6.ve 7.sınıf) öğretim programını Hakkâri ilinde uygulamak: bir durum saptaması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- A14. Özdemir, E. H. (2012). *6. sınıf Sosyal Bilgiler dersindeki öğrenme-öğretme süreçlerinin değerlendirilmesi: yeryüzünde yaşam ünitesi örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- A15. Taşkıran, C. (2012). *Yedinci sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programının Robert M. Gagne'nin öğrenme ürünleri sınıflandırmasına göre içerik bakımından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- A16. Çelik, A. (2011). *6. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabında (MEB) yer alan İpek Yolu'nda Türkler ünitesinde atasözlerin ve deyimlerin kullanılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- A17. Fettahoğlu, B. (2011). *7. sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzincan: Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- A18. Öğretici, B. (2011). *İlköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde değerler eğitimine yönelik uygulamaların etkililiğinin araştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- A19. Birol, B. (2010). *6. ve 7.sınıflardaki Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin sosyal bilgiler dersinin tarih konuları ile ilişkilendirilmesinin eski ve yeni müfredat açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- A20. Yıldırım, G. (2011). *7. sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programı ölçme ve değerlendirme boyutunun etkililiği üzerine bir eylem araştırması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- A21. Şenses, A. (2008). *İlköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarındaki soruların kapsam-geçerlik ve Bloom Taksonomisi'ne göre analizi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- A22. Öztürk, M. ve Çığır Dikyol, D. (2013). *6. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabının yeryüzünde yaşam ünitesinin yapılandırmacı eğitim anlayışına göre değerlendirilmesi*. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 61-68.
- A23. Karakuş, F. (2017). *6. sınıf Sosyal Bilgiler öğretmen kılavuz kitabının kazanım, etkinlik, beceri, değer ve değerlendirme açısından incelenmesi*. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, (7)13, 37-66.
- A24. Osmanoğlu, A. E. (2013). *Türkiye ve Mısır Sosyal Bilgiler ders kitaplarında milliyetçi değerler: karşılaştırmalı bir analiz*. *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, (8)8, 989-1012.
- A25. Akengin, H. ve Kafadar, T. (2016). *6 ve 7. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler kavramına ilişkin metaforları*. *International Journal of Field Education*, (2)1, 33-50.
- A26. Öztürk, T. ve Keçe, M. (2015). *7. sınıf öğrencilerinin bakış açısıyla Sosyal Bilgiler*. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5, 298-310.

- A27. Çençen, N. ve Akça Berk, N. (2014). İlköğretim 6. ve 7. sınıf Sosyal bilgiler programlarında Türk halk kültürü öğelerinin yeri ve önemi. *Kafkas Üniversitesi, e – Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 13-25.
- A28. Kaya, B., Topçu, E. ve Kop, Y. (2014). 7. sınıf Sosyal bilgiler çalışma kitaplarının yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı açısından incelenmesi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, (9)5, 1327-1340.
- A29. Akdağ, H. ve Çoklar, A. N. (2009). İlköğretim 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler ders proje ve performans görevlerini hazırlarken yararlandıkları kaynaklar, internetin yeri ve karşılaştıkları güçlükler. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 1-16.
- A30. Akpınar, B., Çakmak, Z. ve Kara C. (2010). Postmodernizmin ilköğretim 6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programına yansımaları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (20)2, 137-160.

Extended Abstract

It can be stated that it is an effective method in terms of expressing the current events and facts more clearly as well as obtaining original ideas through the meta-synthesis studies. Meta-synthesis is basically a study of interpretation and synthesis from a critical perspective. It is important in meta-synthesis to interpret by comparing the similarities and differences of the findings obtained with a qualitative understanding by creating the main themes of the same or similar topics. Moreover, a very rich resource is generated for the researchers and other interested individuals who want to carry out further research on all these issues.

In this research, from a critical perspective, it is aimed to examine and interpret the studies carried out in the field of social studies education in Turkey in terms of their purposes, methods, samplings, data collection instruments, obtained results, and recommendations. In addition to this, it can be expressed that this study is important in terms of shedding light on educators and academicians who want to access these studies on Social Studies education more easily and who want to carry out further studies on these issues.

This research covers the studies conducted on the social studies education in Turkey, especially at 6th and 7th grades in secondary school, from 2008 to 2019. Since there is no meta-synthesis study based on the 6th and 7th grades in the literature, these grades were chosen, and it was considered appropriate to use the studies from 2008 to 2019 in terms of easy access. In the study, 9 articles and 21 theses were taken into consideration, and it was limited to 30 studies (presented in Annex-1).

Because it is purposed in this study to analyze the studies on the social studies education in Turkey by using qualitative methods and to determine their general tendency, the meta-synthesis study evaluated within the scope of content analysis studies was used. Meta-synthesis is the study of evaluating and synthesizing the studies carried out on same or similar subjects, by creating themes or main templates form a critical perspective. In this sense, meta-synthesis provides the researchers with a more general interpretation and evaluation opportunity based on a qualitative understanding and comparing the similarities and differences of the studies carried out on certain topics. Thus, a rich reference source is generated for the researchers who will study on these issues in the following process.

This research involves a total of 30 studies including 9 articles and 21 theses which were carried out in Turkey from 2008 to 2019. In obtaining the data, the keywords of “*Social Studies*” and “*secondary school 6th and 7th grades*” were chosen as the keywords, and the use of these words was preferred in the general screening. TUBITAK ULAKBİM, Council of Higher Education (CHE) national thesis search center, Google Scholar search engine, and Dergipark databases were used in selecting the studies to be evaluated within the scope of the research. Criteria sampling method was applied in selecting the studies within the framework of the research. The criteria determined within the scope of this sampling method are

as follows: The thesis and articles should include the words "Social Studies education" and "secondary school 6th and 7th grades"; the method used in the study should be clearly stated; the studies that are inaccessible should not be included in the research; and since a study may have been published as a thesis and an article with the same name, only the study published as an article should be included in the research so that the same study may cause confusion. In this research prepared by paying attention to all these criteria, each study included in the research was carefully examined and themed by analyzing in detail in the context of the problem of the research. Then, the themes are coded and transferred to the computer. Each analyzed study was coded as S1, S2, ..., S30.

In this study, the research questions and the purpose of the study are presented in a clear and understandable manner in order to ensure that the validity and reliability are at the desired level. As a result of reviewing the literature, the number of studies related to the subject and the determination of those included in the research and those excluded from the research (in limitations section) are stated in a detailed way. The graphs and tables are also included to make this study easier to understand by other researchers. Analyzing the data and creating the main templates are presented in detail. In addition, the views of two faculty members who are experts in educational sciences and social studies education were consulted to ensure the internal consistency of the current study. After consultation of the expert opinions, the sub-questions of the study were rearranged, and the number of questions was reduced from 8 to 6. Whether the sub-questions represented the relevant theme was re-examined, and it was observed that the sub-questions and the themes represented each other.

In the studies carried out on the social studies education at secondary school 6th and 7th grades in Turkey from 2008 to 2019, it was concluded that such subjects as Social Studies Curriculum, Social Studies course and workbook, teacher guide book, teacher and student perceptions on Social Studies education were emphasized, and that some recommendations were made to remedy them by identifying many deficiencies in these issues.

It was observed that most of the objectives of the researches conducted on Social Studies education the 6th and 7th grades of secondary school were "the examination of Social Studies textbook, workbook, and teacher guide book in many aspects".

In these 30 studies conducted in the field of Social Studies education, it was determined that the document analysis was mostly performed as the data collection instrument. Upon analyzing the studies on the field of social studies education, it was comprehended that the methods of content analysis and phenomenology were mostly applied in the studies from 2008 to 2019. When the data collection instruments in Social Studies education are examined, it is seen that the document and interview instruments are the most preferred ones.

Among the results obtained in the studies conducted on Social Studies education at the 6th and 7th grades of secondary school, it was determined that *the Social Studies Curriculum, teacher guide book, and textbook were found to be insufficient in some respects, and that some activities and practices used in the Social Studies course increased the permanence of learning and teacher-student interaction*. These two results were identified as the results that the researchers emphasized most.